

VALGFOREDRAG I KRISTIANSAND

Ungdommen og samfunnet

Ved inngangen til 80-årene vil unge mennesker med full rett kunne hevde at de lever i en tid som er en overgang til noe nytt. Og de vil med full rett kunne være usikre på om de er på vei til noe bedre. I løpet av noen få år har vi som lever i de rikeste av alle samfunn vi kjenner fra verdenshistorien fått mange varsler om at framtida ikke er så enkel som vi trodde for et ti-år tilbake.

2.

Sist helg stanset jeg og kjøpte reker på Rådhusplassen. Alvorlige øyne i et eldre brunbarket ansikt så rett på meg. Den eldre rekefiskeren var oppriktig engstelig: "Bare vi ikke får 30-åra tilbake". Han visste hva han snakket om. Hans uro var ekte. Likevel tror jeg det er den generasjonen han tilhører som virkelig kan leve seg inn i den trusel som arbeidsledigheten innebærer. Vi som er under 50, og det er langt de fleste av oss, har ikke opplevet tragedien. Derfor blir bildene og rapportene fra mange andre land fjerne og uvirkelige. Arbeidsledigheten nærmer seg 10% i industrilandene. Ungdommen rammes særlig hardt. Men det store flertall av nordmenn føler seg trygge. Vi lever på verdenstoppen. Vi har verdens høyeste levestandard. Større sosial

trygghet enn de fleste andre kan drømme om. Vi oppfatter ganske enkelt ikke at utryggheten banker på våre dører. Andre land opplever økende sosiale gap. Store spenninger, stor arbeidsledighet, desperasjon og håpløshet, ikke minst blant ungdommen.

Vi ser en stigende sosial uro i mange land, et klart signal om usikkerhet og angst for framtida. Det nye ungdomsopprøret i Europa er brakt inn i våre stuer via massemedia. Vi har fått en forsmak i våre egne gater også. Her står vi ved en av de største utfordringer unge mennesker, organisasjonsfolk, idrettsungdom og idrettsledere møter. Vi har alle plikt til å bidra til at velferdssamfunnet ikke rives fra hverandre. Regjeringen

4.

føler et stort ansvar. Men til sjuende og sist vil det være befolkningens egen oppgave å opprettholde den samfunnssolidaritet og sosiale ro Norge har opplevd gjennom hele etterkrigstida. Den usikkerhet og angst mange føler, må snus til en aktiv kamp for solidaritets-samfunnet.

Siden jeg nå befinner meg blant mye idrettsungdom og idrettsledere, finner jeg det naturlig å oppfordre idrettsbevegelsen til å spille med i den kampen. Vi har ansvar for hverandre. Vi er alle del i et fellesskap, et fellesskap som vi alle er avhengige av kan virke og vokse.

En idrettsorganisasjons viktigste oppgave er å få flest mulig til å dyrke idrett, å gjøre flest mulig mennesker sunne og lykkeligere og å styrke samholdet mellom menneskene. Idretten har på denne måten en svært viktig samfunnsmessig oppgave. Regjeringen vil fortsatt stille midler til disposisjon for at denne oppgaven skal kunne ivaretas.

Regjeringen tar de økende ungdomsproblemene og uroen som dette medfører ute og hjemme svært alvorlig. Vi mener at det beste vern mot utrygghet, rotløshet og uro er å sikre ungdommen arbeidsplasser og skolegang og skape et rettferdig og solidarisk samfunn. Et samfunn som gir plass for de unge, som har bruk for de unge.

Jeg har ofte spurt meg selv om hvor lenge de vest-europeiske demokratiene kan overleve hvis vi lar en stor del av vår ungdom gå i årevis uten utsikt til et meningsfylt arbeid. Vi har ikke lov til å glemme at det var massearbeidsløsheten på 30-tallet som de frie markedskreftene og la-skure-politikken kastet Europa ut i, som la grunnlaget for nazismens frammarsj i land etter land. Mange har dessverre glemt. La-skure-politikk har igjen kommet på mote. Millioner av unge mennesker er kastet på gata.

Økonomiske teorier kan veilede oss og villedde oss. La oss iallfall aldri tape troen på at mennesket er samfunnets viktigste ressurs. For oss er det opprørende og uakseptabelt at hjerner og hender er uvirksomme i et samfunn med så

mange uløste oppgaver. Slik vil vi ikke ha det. Uten mulighet til skapende arbeid blir mennesket fattigere og samfunnet fattigere. Det viktigste er det vi gjør, ikke det vi eier.

Dette er bakgrunnen for at Regjeringen har gjort kampen for full sysselsetting og forsvar for velferdssamfunnet til de to viktigste punktene i langtidsprogrammet for perioden 1982-85. Full sysselsetting fordi arbeid er grunnlaget for all velferd. Forsvar for velferdssamfunnet fordi vi ikke ser noen mulighet til å løse alle de viktige fellesoppgavene ved hjelp av lavere skatter og privat initiativ. Regjeringen stiller seg som garantist for velferdssamfunnet i en tid da så mange gamle løsninger

8.

og så mye gammelt tankegods igjen er kommet på mote. Velferdsordningene via de offentlige budsjettene øker den enkeltes levestandard. Svekker vi dem, må vi betale for den service vi i dag får av det offentlige via vår egen lommebok. Det vil ikke bli billigere for den enkelte og heller ikke for samfunnet. Bare de som tjener mest vil komme i en gunstigere stilling. Vi får et mer urettferdig og mindre trygt samfunn. De som ikke har private ressurser isoleres og utstøtes. Jeg poengterer dette så sterkt nettopp fordi store ungdomsgrupper i særlig grad vil bli rammet av en slik politikk.

Ensomheten og kampen for å ta seg fram i det private landskapet vil ikke føre til mindre ungdomsarbeidsledighet,

færre narkotikamisbrukere eller færre ungdomskriminelle. Enda flere kan bli støtt ut av samfunnet.

Derfor peker Regjeringen på løsninger som styrker solidariteten og samfunnets hjelpeapparat, i stedet for å bygge opp under konkurransementalitet og egoisme.

Regjeringens ungdomspolitik tar utgangspunkt i ungdommens samfunnsmessige situasjon. På den ene siden er det åpenbart for alle at dagens ungdom har muligheter som for eldre generasjoner må framstå som eventyrlige.

Ungdomsperioden er ikke hard som i armodssamfunnet. Men den er krevende. Og ungdomsperioden er kanskje mer enn

tidligere en risikoperiode. Goder og byrder er ofte fordelt slik at godene hoper seg opp hos noen, byrdene hos andre. Dette ser vi tendensen til innenfor utdannings-systemet, på bolig- og arbeidsmarkedet og i fritidsmiljøene, til tross for mangeårig innsats for å skape større likhet og rettferdighet i samfunnet.

Regjeringens ungdomsmelding peker på at ungdomspolitikken må være en helhet. Den griper over ulike sektorer og krever stor grad av samordning og samarbeid både på sentralt og kommunalt nivå. Økt kontakt mellom skole, lokalkultur og arbeidsliv vil bidra til å løse opp ungdomsgruppenes isolasjon fra annen virksomhet i samfunnet. Ved alle sider av ungdomspolitikken vil

utvikling av ansvar og deltakelse være et viktig mål. Vi opplever i stor grad at ungdom føler seg overflødig og uten ansvar.

Regjeringen legger avgjørende vekt på ungdommens arbeids- og utdanningsmuligheter. Vi satser nå betydelige midler på å innfri den såkalte "ungdomsgarantien". Det gjelder å sikre unge mennesker jobb eller plass i skolen. For skoleåret vi nå går inn i, har Staten til nå satt inn 97 millioner for å skaffe flere elevplasser i den videregående skolen og flere lærlingplasser. Dette gir fylkene tilskott til å opprette 8 000 elevplasser, hvorav nesten 5 000 innenfor yrkesfaglige studieretninger. I tillegg kommer økt antall lærlinger.

Det har vakt betydelig oppmerksomhet at Norsk Lektorlag og Norges Gymnasiastsamband har inntatt en så negativ holdning til Regjeringens forslag om å øke antall elever noe i hver klasse i den videregående skolen. Vi har store ungdomskull i 3 - 4 år framover. Da får vi prøve fornuftige løsninger for å hindre at noen blir stående utenfor. Det får alle være med å gjøre sitt til blir mulig.

Framfor vanskelige utfordringer blir det satt krav til fantasien og evnen til å tenke nytt. Men det er også i slike tider vidundermedisinene dukker opp. Gamle løsninger kommer på mote. De bør man være skeptiske overfor. Løsninger som i går spilte falitt, er ikke bedre i dag.

Det går ingen vei tilbake. Veien framover går gjennom fellesskapet. I samarbeid med andre ligger også grunnlaget for individuell utfoldelse og utvikling. Tenker vi på verden som helhet, skjønner vi at dette er riktig. Hvor galt kan det ikke gå om vi ikke gjennom samarbeid finner løsninger på problemer som fattigdom og opprustning. Men det gjelder her hjemme også. Det beste våpenet vi har, er troen på mennesket og at det evner å virke sammen med andre.